

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА: ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ ТА ЗНАЧЕННЯ

Ананська М.О., к.е.н., доц.
Смоквіна Г.А., к.е.н., доц.
Пильнева Н.О.

Одеський національний політехнічний університет, Україна, м. Одеса

Внаслідок суспільних трансформацій і реформування системи економічних відносин в Україні загострилися кризові явища, більшість підприємств стали високовитратними і збитковими, а деякі з них вийшли на межу банкрутства. У зв'язку з цим все більшої актуальності набуває проблема фінансової безпеки підприємств.

Для чіткого зрозуміти поняття фінансової безпеки підприємства та його ролі, треба зазначити, що фінансова безпека є складовою частиною економічної безпеки. Також треба відзначити, що фінансова безпека підприємства являє собою фінансову безпеку регіону, яка в свою чергу входить до складу фінансової безпеки держави, рис. 1

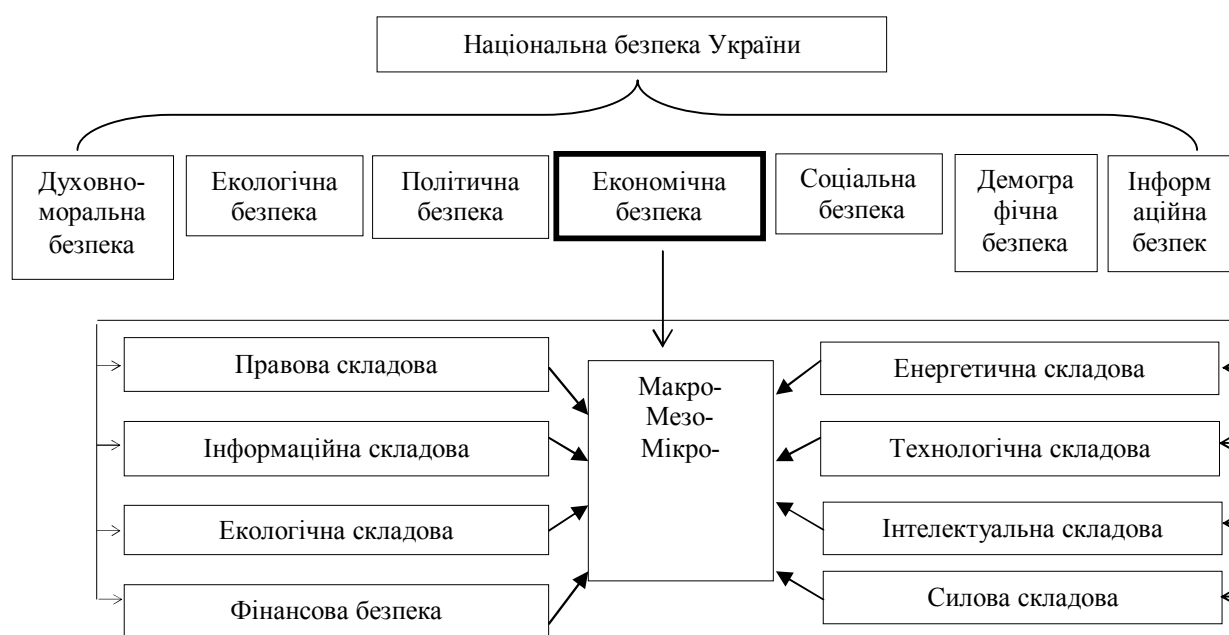

Рис.1. Місце фінансової безпеки підприємства у складі національної безпеки України
розроблено на засадах [6]

Поняття «фінансова безпека підприємства» повинно розглядати сутність фінансової безпеки держави, яка в свою чергу характеризується збалансованістю, якістю сукупності фінансових інструментів держави, технологій та послуг, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних чинників (загроз), здатністю цієї сфери забезпечувати захист національних фінансових інтересів, достатні обсяги фінансових ресурсів для всіх суб'єктів господарювання і населення.

В науковій літературі «фінансова безпека підприємства» враховується лише як частина-складова економічної безпеки. В Україні та світі проблеми визначення фінансової безпеки підприємства приділили свою увагу І.А. Бланк [1], Т.Г. Васильців [2], К.С. Горячева [3], Л.І. Донець [4], В.Д. Дорофеев [5] та інші.

Отже, фінансова безпека підприємства – це фінансовий стан підприємства, який дозволяє захищати його діяльність від негативних впливів зовнішнього середовища, також спроможність усунути різні загрози або здатність пристосуватися до таких умов, які ніяк не позначаються на його діяльності.

Виходячи з вищенаведеного визначення можна виділити п'ять основних категорій до понятійного апарату фінансової безпеки підприємства (рис. 2).

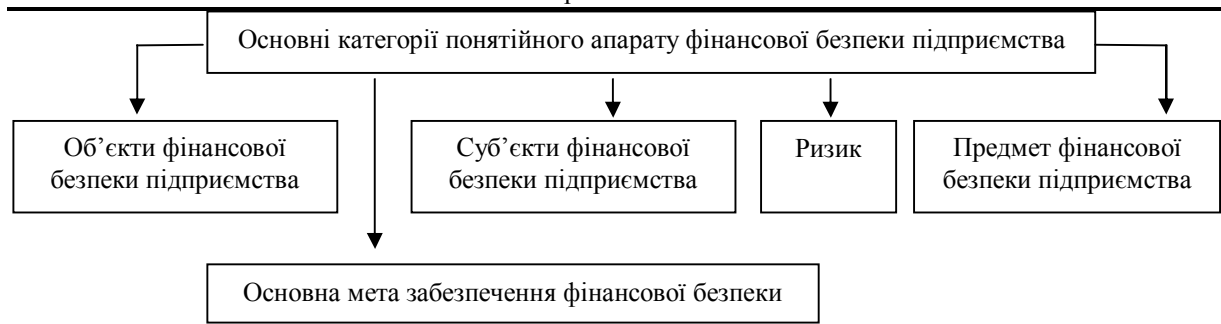

Рис. 2. Основні категорії понятійного апарату фінансової безпеки підприємства

Об'єктом фінансової безпеки підприємства виступає фінансова діяльність підприємства, безпеку якої необхідно забезпечити. До суб'єктів фінансової безпеки можна віднести керівництво підприємства і його персонал незалежно від займаних посад і виконуваних обов'язків.

Предмет фінансової безпеки підприємства полягає у діяльності суб'єктів фінансової безпеки як реалізації принципів, функцій, стратегічної програми або конкретних заходів з забезпечення фінансової безпеки, яка спрямована на об'єкти фінансової безпеки. Основна мета забезпечення фінансової безпеки впливає із сутності фінансової безпеки підприємства і полягає у безперервному й сталому підтриманні такого стану фінансової діяльності, який характеризується збалансованістю і якістю всіх фінансових інструментів, технологій і фінансових послуг, які використовуються підприємством, стійкістю до впливу внутрішніх і зовнішніх загроз, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію його фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів, а також – розвиток цієї системи [6].

Ризик – це можливість, яка спричиняє чи може спричинити невдачі запланованих дій та погіршити становище підприємства або спричинити його банкрутство (фінансовий ризик безумовно пов'язаний з управлінням підприємством і прийняттям для підприємства кардинальних рішень: будь-яке управлінське рішення – це вже ризик його реалізації і наслідків)[6].

Дуже важливим кроком для забезпечення фінансової безпеки підприємства є розробка концепції фінансової безпеки.

Концепція фінансової безпеки – це певна сукупність поглядів на забезпечення фінансової безпеки, яка передбачає також комплексне визначення загроз і системне розуміння шляхів їх усунення. Концепція повинна складатись з шляхів виявлення й усунення загроз, які необхідно застосовувати інструмента й технології, а також алгоритми забезпечення фінансової безпеки підприємства. Прикладом може виступати фінансова стратегія підприємства, яка визначається як один з самих найважливіших видів функціональної стратегії підприємства, яка забезпечує всі основні напрями розвитку фінансової діяльності, а також фінансових відносин підприємства.

Різновидом фінансової стратегії є стратегія забезпечення фінансової безпеки підприємства, яка може бути окремою системою, а може входити до складу загальної фінансової стратегії підприємства, яка, у свою чергу, входить до складу його загальної стратегії. Отже стратегію забезпечення фінансової безпеки підприємства можна визначити, як науково-методичний інструмент, який містить визначення стратегічних фінансових цілей (у вигляді фінансових інтересів), вибір ефективних напрямів, форм і методів їх досягнення й механізм реагування на зміни у зовнішньому середовищі і внутрішньому стані фінансової діяльності. Основною метою такої стратегії має бути забезпечення фінансової безпеки підприємства.

До суб'єктів фінансових інтересів підприємства відносять власників підприємства, керівництво підприємства, персонал, тобто дотримується певна ієрархія фінансових інтересів підприємства. Взагалі, фінансові інтереси є дуже важливою складовою забезпечення розвитку підприємства, а також його економічних відносин з зовнішнім та внутрішнім середовищем. Вони є об'єктивним виразом фінансової діяльності підприємства і провідною складовою економічних інтересів підприємства взагалі.

Слід зазначити, що реалізація фінансових інтересів тісно пов'язана із забезпеченням фінансової безпеки підприємства. Тому захист власних фінансових інтересів підприємства виступає найважливішою складовою забезпечення належного стану його фінансової безпеки. До найголовнішого фінансового інтересу підприємства у ринкових умовах – зростання його ринкової вартості та збільшення присутності на ринку.

До основних фінансових інтересів кожного підприємства можна віднести наступне (рис. 3).

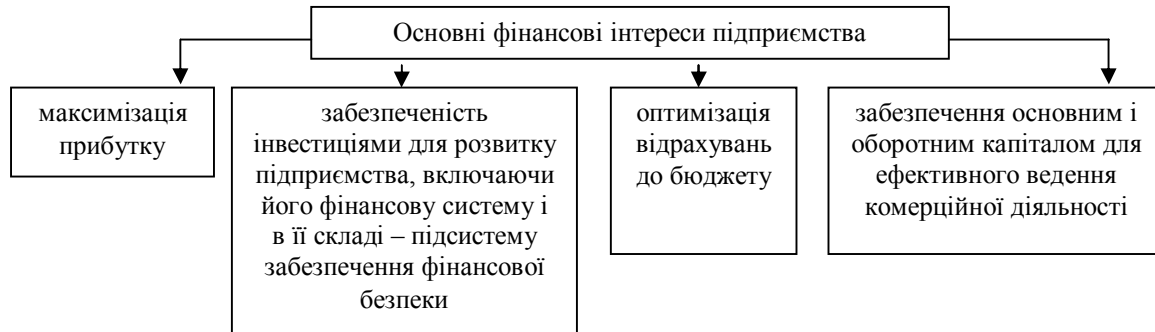

Рис. 3. Основні фінансові інтереси підприємства

Також можна відзначити, що більше за все на рівень фінансової діяльності підприємства, а також на його стан впливають такі чинники, як:

1) внутрішні чинники – рівень операційного і стратегічного фінансового менеджменту;

2) зовнішні чинники – держава, ринок, конкуренція.

На кожному підприємстві набір чинників та рівень впливу на фінансову безпеку, буде різним.

Як бачимо гостра проблема нестачі фінансових ресурсів для ведення бізнесу, нестабільна політико-економічна ситуація в державі, дуже високий рівень конкуренції, відсутність фінансової безпеки, а іноді й низький її рівень призводить до банкрутства підприємства. Всі ці обставини ставлять перед підприємствами необхідність створення ефективної системи забезпечення фінансової безпеки.

Забезпечення умов ефективного розвитку підприємства є вирішальним сьогодні і ґрунтується на безпеці фінансової діяльності на всіх її рівнях: держави, регіону, галузі, підприємства, і кожної особистості. Отже у теоретичному дослідженні викладено визначення сутності фінансової безпеки підприємства, проаналізовано наукові праці вчених і фахівців у цій галузі, визначено фінансові інтереси підприємств, категорії та сутність самого поняття фінансової безпеки.

Література

- 1 Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
- 2 Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємства України: стратегія та механізм зміцнення: Монографія. – Львів: Арал, 2008. – 384 с.
- 3 Єрмошенко М.М., Горячева К.С. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство: Наук. монографія. – К.: Національна академія управління, 2010. – 232 с.
- 4 Донець Л.І., Ващенко Н.В. Економічна безпека підприємства: Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. – К., 2008. – 239 с.
- 5 Дорофеев В.Д., Шмелева А.Н., Шестопал Н.Ю. Менеджмент: Учеб. пособие. – М.: Инфра-М, 2008. – 440 с.
- 6 Смоквіна Г.А. Фінансова безпека як стратегічна складова економічної безпеки України [Електронний ресурс] / Г.А. Смоквіна // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 3 (13). – С. 30-36. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n3.html>